بلازم فی السجع او الفاصلة لتوافق قوله قبل حرف الروی
او ما فی معناه فهو لم یعرف معنی هذا الکلام ثم للشیخ
ان المراد بقوله یجب قبل کذا ما لیس بلازم فی السجع ان
یکون ذلک فی بعض او اکثر و فاصلة بین کل بیت
بلازم فی السجع وقوله قبل حرف الروی او فی معناه اشارة
الی انه یجری فی النثر و النظم کما ذکرنا فلا تغتر و اما
السائل فلا تغتر فانه ربما یتراءی له الحرف الروی و یجیء الفاصلة
فیلهمانی الفاصلتین لزوم ما لا یلزم لصحة السجع بدونها
نحو ما تغتر و لا تسخر و قوله یا شاکر عمرو ان تراخت منیتی
او دی بدل من عمرو لم تمدن و ان بقیت جلت ای لم تقطع
و لم تخلط بمنه و ان عظمت و کثرت شیئا فشیئا محبوب النفس
عن صدیق و لا مظهر شکوی او الفعل زلت القدم و النعل کنایة عن زوال الثروة و المنحة رای خلقا
قویا من حیث یخفی مکانها لان کنت اسیر ها بالنعل
و کانت ای خلقی قدری عندیه حتی خلقت ایا کنعت
و زالت صلاحه ایاما یا دیب یعنی فی حین امتداده جعله

کالداء الملازم لاشرف اعضائه حتی تلافاه بالاصلاح
بحرف الروی نحو التاء و قد یجیء قبله بلازم شدة تقیید
و لیس بلازم فی السجع لصحته بدونها نحو جلت و مت و مت
و اشقیت و نحو ذلک و اصل الشین فی ذلک کله ای فی جمیع ما ذکر
من المحسنات اللفظیة ان یکون الالفاظ تابعة للمعانی دون
العکس ای لان یکون المعانی تابعة الالفاظ بان یؤتی بالفاظ
متکلفة مصنوعة فتتبعها المعنی کیف ما کانت کما فعله بعض المتأخرین
الذین ضعفوا یرا و المحسنات اللفظیة فیجعلون الکلام کله غیر
مسوق لافادة المعنی و لا یبالون بخفاء الدلالات و رکاکة المعانی
فیصیر کمن ذهب علی سیف من خشب بل الوجه ان تترک المعانی
علی سجیتها مطلقة لا تقسرها العاطل علیها و عند هذا ظهر البلاغة
و البراعة و تمیز الکامل من القاصر و حین ربت الجریری مع کمال
فضله فی دیوان الانشاء عجز حتی ان الخطاب یهز رجله
مقامات و ذلک لان کتابته حکایة یجری علی حسب ارادته و معانیه
تبع ما اختاره من الالفاظ المصنوعة فان هذا عن کتاب ادبه
فی فضوله و ملاحیته قیل فی الترجیح بین الصابی و الصابی ان
الصابی کان یکتب کما یرید و الصابی یکتب کما یرید فرق بین

Copyright © King Saud University